

TORONTÁL

Ára: Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u 1
1
Din

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP
Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Ára:
1
Din

Az előfizetés ára:
Egész évre . 300 D | Negyedévre . 75 D
Félévre . . . 150 D | Havonta . . . 25 D
Hirdetések díjazás szerint
Megjelenik naponta délben

Olasz lapvélemény Franciaország ellen.

London, máj. 8.

Lord Curzon fontos nyilatkozatot tett az alsóház keddi ülésén a német probléma ügyében. Az angol kormány nem áll meg annál a ténynél, hogy a németek jegyzékét Franciaország és Belgium visszautasította. Az angol kormány megkísérli, hogy tárgyalásokat hozzon létre a szövetségesek és Németország között.

Berlin, máj. 8.

Valószínű, hogy a német kormány előbb várja a Londonból, Rómából beérkező válaszokat és csak aztán tárgyalja a francia választ.

Róma, máj. 8.

A „Secolo” írja a következő figyelemreméltó megjegyzést: Anglia és Olaszország kötelessége, hogy szembehelyezkedjék Franciaország üzelmeivel. Anglia és Olaszország éppen annyira érdekelt a német jóvátételben, mint Franciaország és Belgium. Nem engedhetik tehát, hogy az ő jogukat mellőzzék. A franciák és a belgák nem utasítják vissza a német ajánlatot anélkül, hogy az angol és olasz kormány véleményét meg ne hallgatnák.

Berlin, máj. 8.

Politikai körökben nagyon tartózkodóan ítélik meg a francia-belga jegyzékét. Terjedelmes voltából arra következtetnek, hogy a tárgyalások fonala még nem szakadt meg. A külügyi bizottság a szerdai, a bizalmasi gyűlés pedig a pénteki ülésén foglalkozik a francia jegyzékkel.

London, máj. 8.

A kormány tegnap megállapította a német kormánynak adandó válasz szövegét, amelyet negyvennyolc órán belül küldenek el. Baldwin és Curzon holnap részletes felvilágosítást adnak az alsó- és felsőházban a jegyzék tartalmáról. Diplomáciai körökben megerősítik azt a hírt, hogy bár az angol és az olasz válaszjegyzékeket külön-külön küldik el, tartalmuk valószínűleg azonos lesz.

Páris, máj. 8.

Az Intransigent jelentése szerint Poincaré valószínűleg ma a kamara megnyitó ülésén nagy politikai beszédet mond a francia válaszjegyzékről és a Ruhr politika választásáról írja, hogy Franciaország egyedül arra gondol, hogy a fizetésekre és a nyugalomra való jogát megszerezze és érvényesítse. Franciaország megőrzi nyugodt józanságát és erélyesen cselekszik mindaddig, míg Németország kielégítő ajánlatot nem tesz, amelyet a kiséző garanciák elfogadhatóvá tessenek.

Szélszél a politikában.

Radicséktól várnak fordulatot.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, máj. 8.

Minél inkább közeledik a szkupstina megnyitásának a napja, annál nagyobb érdeklődéssel tekintenek a bekövetkező események elé. A politikai helyzet ma annyira kuszált, hogy a legbeavatottabb politikus sem tudja megközelítőleg sem helyesen megjósolni a várható esélyeket, amelyek a politikai életben változást eredményezhetnek.

A kormányhoz közel álló körök kedvező jelenségnek tartják, hogy Heisler dr. volt disszidens horvát képviselő, a tegnapi nap folyamán felkereste Pasity Nikola miniszterelnököt, akivel hosszabban tárgyalt. Ellenzéki táborban viszont rossz szemmel nézik Heisler tárgyalásait és azt híresztelik, hogy a képviselő egy új horvát földművespárt megalakítását tervezi, mely favorizálná Radics politikáját. A radikálisoknak erre a kombinációra az a véleményük, hogy Pasity kormánya az új horvát-párt megalakításával semmit sem nyer és nem fog annak megvalósítása érdekében lépéseket tenni. Különben is rossz akaratú híreszteléseknek mondják az ellenzék kombinációját és azt állítják, hogy az állítólag erre vonatkozó tárgyalásoknak semmi komoly alapjuk nincsen.

Radics Szepean egyelőre még nem nyilatkozott további állásfoglalása felől. A radikális-párt várakozó álláspontja helyezkedett a horvát para-ztpárttal szemben. Radikális körökben elterjedt hírek szerint, a párt mindaddig nem tesz lépéseket a közeledésre, amíg meg nem kapta a követelések jegyzékét.

Korošec, a klerikális-párt vezetője, a blokk egyik vezetőtagja Szlovéniába utazott a választóinak a körébe. Holnap Ljubljánából Zagrebba megy át, ahol találkozója lesz Radics Szepeannal és a blokk több vezetőjével. Zagrebból holnaputánra várják Beogradba Korošecet, aki azért siet vissza utjáról, mert feltétlenül részt kíván venni a hétfői szkupstinaülésen.

A minisztertanács mai ülésén a tisztviselőkérdéssel foglalkozott. A legfontosabb probléma jelenleg a tisztviselők anyagi helyzetének megjavítása, amit az állam csak úgy érhet el, ha a nélkülözhető és felesleges munkaerőket az állami szolgálatból elbocsátja. A létszámredukálás keresztülvételére a gazdasági és pénzügyi bizottság javaslatát fogadták el s így aszerint végzik majd a tisztviselők számának csökkentését. A redukción — a tervezet szerint — már a közeljövőben végrehajtják. Háromtagú bizottság, mely áll egy miniszterelnökségi, egy pénzügyi és egy resortminiszteri főtisztviselőből, fogja átnézni a tisztviselők névsorát és szükségképpen törli azok neveit, akiket az állami szolgálatból elbocsátjanak.

Az igazoló-bizottság — a jelek után ítélve — csütörtökön befejezi munkáját. Feladatának elvégzése után beterjeszti határozatát a Ház elnökének, aki az eredményt a hétfői szkupstinaülés napirendjére tűzi ki. Dr. Pelles ideiglenes házelnöknek tegnap találkozója volt Pasityval, akivel a Ház összehívásáról tárgyalt.

natkozó cikkelyét elfogadta. A szakértők erre vonatkozólag egy új cikkelyt dolgoztak ki, mert a régit Törökország azzal az indokolással utasította vissza, hogy nincs ellene a likvidációnak, de azt a szerepet nem vállalja, hogy a szövetségesek intézkedéseinek végrehajtója legyen.

A keleti békeszerződés részletes vitája.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Lausanne, máj. 8.

A gazdasági bizottság a keleti békeszerződésnek a német-magyar-osztrák és bolgár vagyontárgyak és érdekeltségek felszámolására vo-

Az angol király római látogatása.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, máj. 8.

Az angol király pár tegnap látogatást tett az özvegy anyakirálynénál, majd a Kvirinálban az olasz királyi család vendégei voltak.

Az angol király Rómába való érkezése után hosszabb megbeszéléseket folytatott Mussolinivel. A beszélgetésen kivülük senki sem volt jelen.

Tizenöt millió dináros kölcsönt vesz fel a város

Újra előtérben a villanytelep rekonstrukciója.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, máj. 9.

A legutóbbi városi közgyűlésen sok szó esett a bečkereki villanytelep kibővítéséről. Beslity Nikola városi főmérnök kész javaslatot olvasott fel annak idején, mely aránylag nem túlságosan nagy befektetés ellenében lehetővé teszi a telep megnagyobbítását és gépeinek rekonstrukcióját. A villanytelep átszervezésével azonban nemcsak az áram volna erősebb, hanem Bečkereken kibővíthetnék a villanyhálózatot és bekapcsolhatnák az áramfogyasztásba a környékbeli közöskéket is. A terv szerint minden közöskét, mely huszonöt kilométeres körzetben fekszik Bečkerek körül, a bečkereki villanytelep látna el árammal, sőt a környékbeli ipartelepek motorjait is bekapcsolhatják a bečkereki áramba.

Eleinte azzal a tervvel foglalkoztak, hogy a befektetéshez szükséges összeget úgy teremtik elő, hogy az érdekelt közöskéktől előre szedik be a lefizetendő összegeket. Később azonban elállottak ettől az eszmétől és elhatározták, hogy kölcsönhöz folyamodnak.

Aleksity Bogoljub polgármester rövidesen Beogradba utazik, hogy a kölcsön felvételéről megkezdje az előzetes tárgyalásokat. Értesülésünk szerint a város tíz-tizenöt millió dináros hitelt kíván igénybe venni. A kölcsönösszeg bőven fedezné a villanytelep rekonstrukciójának költségeit, azonkívül lehetővé tenné, hogy a város elvégeztesse a legfontosabb építkezéseket.

Amennyiben sikerrel jár a polgármester beogradi útja, haladéktalanul megkezdik a villanytelep kibővítését. Az első feladat lesz a gépek átdolgozása. A villanytelep gépei kivétel nélkül egy fázisúak, ezeket a tervezet szerint három fázisúra szervezik át.

TÖZSDE

Május 8.

Beograd. (Zárlat.) Valuták:
Francia frank 630, Dollár 9350,
Svájci frank 1700, Lei 4650.

Devizák: London 43950, Páris 634, Newyork 9450, Genf 1720, Szalóniki 120, Milano 46350, Prága 28350,

Berlin 027, Wien 01333, Bukarest 4650, Amsterdam 3725, Bruxelles 550.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 55550, London 2563, Páris 3672, Milano 2695, Berlin 00153, Prága 1649, Wien 0007825, Budapest 01050, Hollandia 21730, Varsó 00117, Beograd 580.

Budapest. (Zárlat.) Newyork 5225-5375, Páris 345-355, Prága 155-161, Varsó 1220-1340. A többi változatlan.

Szuggesztíós kísérlet a törvényszéki tárgyalóteremben.

Beeskerek, máj. 9.

Ismeretes az a hónapokkal ezelőtti történet, amelyben egy tót-arádaci cigányasszony furfangos módon szuggesztíó segítségével hatalmába kerítette két beeskereki asszonyt, akiknek a lakását azután szemük láttára kifosztotta. A nem mindennapi rablás bejárta az ország egész sajtóját s így érthetőleg visszhangot keltett a lakosság legszélesebb rétegében is. A nagy apparátussal megindult nyomozás bámulatos gyorsasággal megoldotta a detektívregénybe illő bűnügyet, rövid idő alatt kinyomozta a rendőrség a tettes személyét és letartóztatta a vakmerő cigányasszonyt. A szuggesztíóval dolgozó asszony egy ideig tagadta a tettet, a bizonyítékok sulya alatt azonban meggyőződött és bevallotta hogy ő hajította végre a bűneseményt.

A beeskereki törvényszék büntető tanácsa tegnap vonta felelősségre a vétkes cigányasszonyt. A tanács elnöke, Bunty Iván dr., tagjai pedig dr. Balla Emil és Klenovsek Karlo voltak. A jegyzőkönyvet Ivanity Pera törvényszéki jegyző vezette. A vádat pedig Vojvodity Ivó vezetőügyész képviselte.

A vádlottak padja előtt egy egyszerű cigányasszony áll. Színes ruhában, nagy virágos fejkendőben. Közömbösen nézi a bíróság tagjait, mintha a világ legegyszerűbb dolga volna itt állni a barnára festett parketten. Szemei semmitmondóak és csak néha villannak meg erősen, parancsolóan, amikor a sértettek felé veti tekintetét. Áldozatai, Klecker Erzsébet és Karapandsof Mina egymás mellett ülnek szótlánul, hosszukat sóhajtván. Tisztes távolban vannak a félelmetes asszonytól, akinek parancsoló hatalmában állottak s világért sem mernek felnézni fejkendőjükből, amelyekre a májusi napfény bohókás képeket rajzolt. A teremben némán serege a toll s még csak egy korai légynek dongása vegyül bele az egyhangu muzsikába, majd ez is elnémul s egy pillanatra beáll a esend.

— Jovánovity Lenka — hangzik az elnök szava s az érdeklődők padjában feltört a zsongás, a suttogás. Előnyújtott nyakak figyelik az érdekes történéseket.

A cigányasszony egy pillanatra megrezdül, mintha mély álomból ébredne fel, értelmetlenül körülbámul és csak másodszori felszólításra támoilog oda az elnöki asztalhoz. Az elnök kérdésére előbb egyhanguan, lassan fülel, később felülkerekedik benne a cigányvér és hevesen, hadarva védekezik. A bizonyítékok persze ellene szólnak és kénytelen

meghajolni a tárgyi bizonyítékok megdönthetetlen érve alatt.

Elmondotta miképpen követte el első tettet s azután áttér a második történetre. Ugy Lecker Erzsébetnél, mint Karapandsof Minánál azzal nyitott be, hogy Magyarországból jött, koldusszegényen és valami esekély támogatást kér. Beszédében előhúzott egy imakönyvszerű könyvecskét s azt a kiszemelt áldozat előtt több ízben meglobogtatta. A következő pillanatban szemével mereven belenézett az asszonyok szemébe s néhány percig nem vette le róluk a tekintetét. Jóformán egy szempillantás alatt hatalmába kerítette a védtelen és magukkal tehetetlen asszonyokat, akiknek lakásából ezután összeszedett mindent, ami keze ügyébe akadt. Eredményes gazdálkodása után újabb meglibizást adott az asszonyoknak s mint aki jól végezte dolgát, távozott a kifosztott lakásokból. A médiumok néhány óráig még transzban voltak s csak jóval később nyerték el újra akaraterejüket.

A bírósági elnök felszólítására szembesítik a sértetteket a vádlottal. Félénken közelednek a cigányasszonyhoz, lesütik szemüket s csak többszöri felszólításra mernek szemébe tekinteni. A következő pillanatban mindkét asszony megmerevedik, szemük furesa fényelégnek, majd szélesen kidomborodnak, testük megremeg és mint tehetetlen gépek támaszkodnak az asztalra. Kezüikkel görcsösen ragadják meg az asztal szélét. Az orvosszakértők nagy figyelemmel nézik a történéseket, a néhány főből álló közönség a padokról előrehajolva lesi a nem mindennapi eseményt, a jegyzőkönyvvezető pedig vízért szalad, hogy magához térítse a két asszonyt. Csak percek múlva szűnik meg az izgalom és áll újra helyre a nyugalom.

Az orvosszakértők kihallgatása következik ezután. Magyar Károly dr.-t és Matity Misa dr.-t hallgatja ki a bíróság. Mindkét orvos kijelenti, hogy a cigányasszony tényleg hatást tud gyakorolni a megfelelő gyenge idegzetű egyénekre. A két asszonyt különösen jó médiumnak találták s így rajtuk minden kísérlet feltétlenül hatásos.

A tanuk vallomásának jegyzőkönyvbe vétele után itélethozatalra vonult vissza a bíróság. Deltájban hirdették ki az ítéletet, amelyben Jovánovity Lenkát az egyéni szabadság megsértése és rablás bűntettében bűnösnek mondták ki s ezért négy évi fegyházzal sújtották. Az ügyész súlyosbításért, a vádlott és védője pedig enyhítés végett fel-lebbezett.

HIREK

Máj. 10.

1796-ban Napoleon Lodinál megveri az osztrákokat.

1904-ben halt meg Stanley ujságíró, híres Afrika-kutató.

Máj. 11.

1860-ban Garibaldi Szicília szigetén kiköt, hogy dicsőséges szabadságharcát megkezdje.

Tapunk legközelebbi száma a közbeeső Áldozó-esüdtörtök ünnepe miatt pénteken a rendes időben jelenik meg.

A rokkantak újbóli felülvizsgálata. Beogradból jelenti tudósítónk: A szociálpolitikai miniszter előkészületeket tett a hadirokkantak újbóli összeírása és felülvizsgálata céljából. A felülvizgálat egy új szabályzat előírásai szerint történik.

Kimentettek egy fuldoklót a Bégából. Beno József beeskereki üveges kocsisa, Manlei Manó tegnap délután a nagyhid tájékán, a nagyhid felé evezett. Alig ért a lélekvesztő a Dositejov-hid alá, felborult a bilenős alkotmány. Manlei pedig a víz alá merült. A hidról többen szemtanúi voltak az esetnek, de abban a hiedelemben, hogy a sandolizó csak tréfát űz és uszni tud, nevetgélve nézték a kocsisnak erőltetett kapaszkodásnak vélt fuldoklását. Manlei eközben kétségbeesetten akart megkapaszkodni a sandolizóba, amely azonban mindannyiszor kiesezett karjából. Szívzsongató segélykiáltására végre esónakon odaveztek a part mentén tartózkodó halászok és az utolsó pillanatban kimentették a vízből az eszméletét veszített fuldoklót.

Megkezdődnek a tavaszi fegyvergyakorlatok. A tavaszi fegyvergyakorlatra tegnap érkeztek meg az első behívások a városi katonai ügyosztályba. A behívási iven tíz hadköteles szerepel, akiknek május 20-ikán kell jelentkezniük szolgálatuk megkezdésére.

Betörés egy kleki üzletbe. Albac Jakab kleki kiskereskedő üzletében tegnap betörők jártak. A tettesek feltörték az üzletajtót és úgy jutottak be a helyiségbe, ahonnan nagymennyiségű árut és kisebb összegű pénzt vittek magukkal. A esendőség megindította a nyomozást a vakmerő rablók kézrekerítésére.

Áthelyezés. Radosevity Gyuro közégi jegyzőt Bavanyistéről Stari Ecskára helyezték át.

Új megyei mérnök. Lázity Laza, az ujonnan kinevezett megyei mérnök tegnap letette a hivatali esküt és átvette hivatalának a vezetését.

Felkérem azon két utitársamat, kikkel esüdtörtökön este Suboticáról Beeskerekre utaztam, sziveskedjenek címüket velem közölni, hogy a tévedésből felöltömmel feleserélt plaidet birtokukba visszajuttassam és felöltömet nekem megküldeni sziveskedjenek. Herfert Árpád, Kovin.

A zsidó nemzeti egyesület matinéja. A zsidó nemzeti egyesület vasárnap délelőtt 11 órakor matiné rendez a Kaszinótársulat nagytermében, amelyre minden érdeklődőt szivesen látnak. Belépti-díj nincsen. A matiné keretében Fehér Arthur szavalóművész fog fellépni.

Hölgyek és urak figyelmébe! Ondolást, fésülést, fejmosást, vilányhajszáritással, jutányos áron s a nap bármely szakában vállal, ugyszintén bérletjegy is kapható. Hajfestés minden színben, Henaval és párisi legjobb ártalmatlan hajfestékekkel, ugyanott a legjobb párisi arc- és kézikrém olesón kapható. Kécsity Lujzánál, Slovenaaska (Nádor) utca 10. sz. a., a volt Pest-számó utcában.

Hangszerek javítását, tennis rekettek tartós hurozását a legolesőbb áron elvállalja Tóth A. hangszerkészítő, Béga-végsor a volt Daun-féle híddal szemben, saját házában.

Atutalásokat és esekkiirásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére valuta-biztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 15. Vezérigazgató 52.

Arnstein Józsa füzösazonját Alkotmány-utca 23. szám alá helyezte át, hol a legújabb divatu haskötők, melltartók, orvosi haskötők készülnek. Modellek bármikor megtekinthetők.

Atutalások, hitellevelek és esekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukivitelre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Könnnyen hajlik a megfázásra? Tulságosan érzékeny? Fájdalomcsillapítóan és erősítőleg hatnak bedörzsölések és lemosások a valódi Feller-féle Elsafuiddal. Sokkal erősebb, kiadósabb és jobb mint a sósborszesz. Mint kozmetikum, a fogak, foghus, száj és fejbőr ápolására 25 éve közkedveltségnek örvend. Csomagolással és portóval együtt 3 duplaüveg vagy 1 speciális üveg 24 dinár, 36 duplaüveg vagy 12 speciális üveg 208 dinár és 5% felár. Szétküldi: Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica-Donja Centrale 202 sz. (Hrvatska).

Gyönyörű modellkalapok

érkeztek! Ruhák és Jumperekben különleges választék. Alakítást és kalapátvasalást vállalom. 903

ASZLÁNYI JULIA
Nemanjina u. 7. szám, Tunner-ház.

Manilla

(3 águ kéveköttözsineg), eredeti amerikai Standard különleges

cseplőolajak

megérkeztek! 903

Braun Marcel

gépkereskedő Vel. Beeskerek, Aleksandrova u.

Telefon 106.

BERSON
GUMMISAROK és GUMMITALP
olcsóbb és tartósabb mint bőri Legjobban óv nedvesség és hideg ellen!

Fehér Arthur szavaló-estéje.

Beeskerek, máj. 9.

Fehér Arthur, a budapesti Víg-színház volt művésze kedd este tartotta meg szavaló-estéjét a Kaszinóban. Bemutatásra kerültek Petőfi Sándor, Emőd Tamás, Kiss József, Ady Endre, Aleksander Santics, Jovan Dusics, Z-arko Vasziljevics, Gresics Jován, Katzenelsohn költeményei. Konstatálnunk kell, hogy a művész dícséretreméltó munkát végzett, de nem számolt Beeskerek műértő közönségének fejlett izlésével, amely a régi pathetikus iskola hagyományait már nem képes együttérzeni. Petőfi, Kiss József pathetikus felfogása stílusuk régiebb voltánál fogva talán lehetséges még valamennyire, de már Ady

Endre interpretálása a régi, hagyományos francia beszélő iskola mód-szere szerint a költő téves megértéséhez vezet. Örvedetes jelenségül szolgált azonban, hogy ámbátor anyagi viszonyaink leromlása folytán nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a nyugati kulturvilágok szellemi életébe állandóan bekapcsolhassuk magunkat — közönségünk mégis fogékony lélekkel és erős kritikai érzéssel élvezte Fehér Arthur recitáló művészetét — ami minden esetre a nagy érdeklődés jele.

Fehér Arthur különben a zsidó nemzeti egyeület meghívására vasárnap délelőtt 11 órakor a Kaszinó nagytermében szavaló matiné-t tart, amelyen minden érdeklődőt szívesen látnak.

Egy becskerekai gazdaság javaslata a mezőgazdaság reformjáról.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, máj. 9.

A gazdasági felügyeletről szóló törvény nagy változásokat léptetett életbe a régi, magyar éra alatti rendszerben. Azelőtt ugyanis a megyei gazdasági felügyelő végezte a mezőgazdasági ellenőrzés hatáskörébe tartozó ügyeket, akinek nagy segítségére voltak a vármegyei gazdasági egyesületek. A vidéki gabonaállásokról és a mezőgazdaság más hasznos vagy káros fázisairól a gazdasági tudósítók értesítették a központot vagyis a megyei felügyelőt, aki a jelentések alapján határozott vagy egyszerűen tudomásul vette a tudósító tapasztalatait, amint éppen a szükség kívánta.

A gazdasági felügyeletről szóló törvény teljesen megszüntette ezt a többé-kevésbé célszerűtlen rendszert és új rendet állapított meg a mezőgazdaság ellenőrzésére. A gazdasági tudósítók állását, mely a magyar éra alatt tiszteletbeli volt, megszüntette és helyébe a községi jegyzőknek tette kötelességévé, hogy hivatalból adjanak le jelentéseket a központi szervnek. Városokban ezt a feladatot a polgármesterekre vagy alantak közegeire hárították, akik éppen úgy, mint a községi jegyzők, kötelesek pontosan értekezni a mezőgazdasági eseményekről a megyei központi gazdasági felügyelővel. A törvény nagy munkát ír elő a megyei gazdasági felügyelőnek, amennyiben elrendeli, hogy a szigorú és állandó felügyeleten, a szorosán vett belügyi adminisztráción és más idetartozó munkakörön kívül, javaslatokat kell szerkesztenie, amelyek a termelés fokozását célozzák. Az indítványoknak fel kell sorolniuk mind azokat az akadályokat, amelyek a többtermelésnek útjában állnak s egyúttal módot kell javasolnia, hogy miképpen volnának azok leküzdhetők.

Aleksander Cijuk, torontálmegyei gazdasági felügyelő a napokban gyűlésre hívta össze a gazdákat. Az ülésen javaslatot terjesztett elő megvitatásra, amelyben életrevaló tervet dolgozott fel a többtermelésre és a mezőgazdaságnál annyira szükséges ellenőrzés gyakorlatibb és célszerűbb keresztülvitelére. Az összejevetelen a gazdák kivétel nélkül elismeréssel adóztak a tervezetnek s mint tapasztalt gazdák be-

látták, hogy az indítványban felsorolt eszmék megvalósulása elé nem gördülnek elháríthatatlan akadályok.

A „Torontál” munkatársa felkereste Aleksander Cijuk megyei gazdasági felügyelőt, aki tervezetéről részletes felvilágosítást adott.

Elmondotta, hogy az SHS államban, amely jóformán tisztára gazdasági állam, meglehetősen alacsony nívón áll az agrikultura. A mezőgazdasággal foglalkozó lakosok, sajnos, kulturális tekintetben viszsamaradtak, a mezőgazdaság terén is még elavult receptek szerint dolgoznak, aminek szomorú következménye természetesen az, hogy a termelés még ma sem produkál többet, mint régente, csak azért, mert a gazdálkodó nem tudja kellőleg kihasználni azt a területet, amit a sors juttatott neki. A földművelők maradiságának okát abban látja, hogy a mezőgazdaság még mindig szervezetlen. Míg a társadalomnak minden rétege tömörül s a társadalom egy-egy rétege a produktivitás mineműsége szerint megalkítja a maga a szervezett frontját, addig a mezőgazdaság terén hasonló célt szolgáló mozgalomra nem gondoltak. A mezőgazdaságot tehát szervezni kell, rendszeres törvényekkel és rendeletekkel. Azt a néhány törvényt, amely ma fennáll, nem viszik keresztül a megfelelő mértékben s talán nem is tulajdonítanak azoknak oly döntő jelentőséget, mint amivel ténylegesen bírnak. Pedig a termelés előmozdítása közérdek, államérendek, mely mellett minden más ügy eltörpül. Hisz a termelés akár közvetett módon, akár közvetlenül hatást gyakorol a kereskedelemre és iparra is és befolyással bír az ország egész emberi közösségének jólétére.

▲ termelés előmozdítását — mondotta Cijuk, — úgy vélem keresztülvinni, hogy minden község állami gazdasági felügyelőt kapjon, akik közvetlenül hatnának arra, hogy fokozottabb gazdasági termelés álljon be. A gazdasági felügyelők fő hatásköre az volna, hogy ingyen tanácsadó legyenek a gazdáknak. Másodsorban ellenőrzést gyakorolnának a magángazdaságok felett, hogy rendszeres gazdálkodást folytassanak és hogy tényleg arra törekedjenek, hogy a maximális termést

elérjék. Szigorú ellenőrzés mellett rövidesen kulturálapotokat lehetne teremteni a mezőgazdaság terén is és a mai lomha gazdálkodást, intenzív racionális munka váltaná fel.

A gazdasági tudósításokat szintén a községi gazdasági felügyelő végezné, a különféle statisztikai adatok beszerzése — amelyek meglehetősen fontos szerepet játszanak — szintén az ő hatáskörébe tartoznának. Az általános mezőgazdasági adminisztráció természetesen a felügyelő vezetése alatt állana. Mitán illetékes helyen tervbe vették a 4 osztályú elemi kívül 4 osztályú felsőbb gazdasági iskolák szervezését, ezek az intézetek a gazdasági felügyelő igazgatása alatt állnának, vagy pedig azokban tanári állást töltenének be. A már jelenleg fennálló elemi gazdasági és ismétülő iskolákban a gazdasági tantárgyak előadói lennének.

A meteorológiai állomások szervezésével e körül is szép működést fejthetnének ki a felügyelők. Az állomásokon a megfigyelői és vezetői tisztelet tölthetnek be és észleleteikről állandó értesítéseket adhatnak az adatok összegyűjtésére alakított központnak.

Talán a legfontosabb pontok egyike a mintagazdaságok létesítése. A községek kísérleti célokra kisebb-nagyobb földterületet engednének át, amelyen célszerű gazdálkodást folytatnának a felügyelő vezetése alatt. Oktatási szempontból ennek óriási fontossága van. A mezőgazdaságon kívül szaporítanak a szőlőültvényeket és gyümölcseseményeket, amelyeket a lakosság szabadon vásárolhatna.

Különböző árvízvezetési munkálatok elrendelése és a munka feletti

felügyelet tartozna még a felügyelők hatáskörébe. Legfőbb feladatuk a melioráció megvalósítása volna, vagyis az, hogy a földterület minél inkább alkalmassá tegyék fokozottabb termésmennyiség szolgáltatására. A Bánságban 900.000 hektár földből körülbelül 100.000 hektár kulturálatlan állapotban van. Ezt a hatalmas területet a mocsarak levezetésével dusan termő földre varázsolhatnák a hozzáértő kezek.

A gazdasági felügyelők távolról sem szaporítanak az állami terheket. A községek (adó útján) a többtermelésből bőven fedeznék a felügyelő fizetését és különféle javadalmazását. A felügyelők, mint autonóm községek a mezőgazdasági kamaráknak tartoznának felelősséggel, a kamarák felsőbb hatósága pedig a mezőgazdasági parlament lenne, amelyet a központi városban, mondjuk Beogradban szerveznének meg.

Eddig szól Aleksander Cijuk nyilatkozata. Hogy az agrárreformminisztériumba beküldött javaslat milyen visszhangot vált ki, nem tudjuk, de véleményünk szerint az indítványban oly célszerű életrevaló érvék vannak, melyek érdemessé teszik az ügyet arra, hogy vele érdemlegesen foglalkozzanak. Agrárállamban élünk, tehát kétszeresen érdeke azoknak, akik az ország sorsának intézői, hogy az agrikulturát általánosítsák és ezáltal ugyszólván egyedüli nagy produktumokat minél nagyobb mennyiségben termeltessek. Közművelődési tekintetben is kívánatos a reformnak keresztülvitele, mert rövid időn belül élelyező esekély százalékra esőkentető az analfabéták jelenleg oly létszámú nagy számát.

KIR. UDVARI SZÁLLITÓK

J. F. Všetěčka R.-I.
Beogradi szeszgyár fiókja
Veliki Beeskerek

Pasiceva-ut. (Tomasováci ut) 29. szám alatt — saját házában — meguyilt és gyári áron kínál nagybani eladásra:

finomított szeszt
szabad raktárból, 917

denaturált szeszt,
szilvórium és törkölypálinkát
saját földéből,

likőrt, rumot és cognacot
palackozva és hordókban.

Telefon: 24. sz. Távirati cím: „Filijala“.

Üzletmegnyitás! Tisztelettel értesitem Vel. Beeskerek és környéke t. községét, hogy a Zsitni trg (Buza-téren) Dungserszky féle házban **kézmű- és rőfösáruüzletet** nyitottam és azt dusan felszereltem a legfinomabb angol, francia és cseh **férfi- és nőruhaszövetekkel,** melyek a legmodernebb színekben kaphatók. 775

Selyem ruhavászon, kosztümszövetek, batiszt, zefírek, Voit-delaine, kreton minden színben, bőlésárúk és szabókellékek, gyapju, kanavász, paplan- és vánkósáthuzatokban nagy választék. Árúimat közvetlen a gyárból szereztem be és így abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy azt a legolcsóbb napiárban tudom a fogyasztóknak számítani. Saját érdekében tekintse meg üzletemet és győződjön meg árúim minőségéről és olcsóságáról. Csakis elsőrendű árúk! A t. község szives pártfogását kéri **Dimitrije Andrejevic** kézmű- és rőfösárukereskedés, a „Fener tulipán“ hoz

Elsőrendű porosz kétszermosott

kovácsszén

vagontételekben és kicsinyben

Steinitzer Géza cégnél Vel. Becskerek

Telefon 58.

898

Sürgöncim: Karbon.

továbbá téglagyárak és egyéb iparvállalatok részére a **legolcsóbb** tüzelőanyag:

lignitszén, valamint elsőrendű porosz darabosszén és bosnyákszén

az összes boszniai bányákból ipari és háztüzelés céljaira minden mennyiségben és a legolcsóbb áron állandóan kapható

Eladó

3 1/2 hold I-rendű szántóföld, mely kukoricával van bevetve, fele terméssel A föld a veliki-becskerei határban fekszik, szőlők között. Árvizmentes. 909 Bővebbet Piking Jakob ügynöknél.

8 HP Ruszton

magánjárókazán

Máv. cséplővel sürgősen eladó. 918

Iritz Ferenc, Bačko Petrovoselo.

Eladó körülbelül 7 hold here

az idei évre; esetleg kisebb tételekben is, közvetlen a város mellett, a német negyednél. Jutányos ár! Bővebbet 915 Steyer József, Geteova (Német) u. 26

Kiadó üzlethelyiség raktárral.

Bővebbet: 912

Car Dusanova (Váraljai) utcában Aleksander Suta lj üzletében.

Motóhajó közlekedik

mindennap Stari Becsej és Turski Becsej között. Bacska és Bánát vonaljaihoz a legjobb összeköttetés

Indul:

Stari Becsejről . . . 5, 9, 12 1/2, 17 órákor.
Turski Becsejről . . . 6, 10, 13 1/4, 18 órákor.

Eladók: Különböző malom-berendezési tárgyak, szivógázmotorok 8, 10, 12, 14 HP, eredeti Wolfner-féle gépszijak. Autogén hegesztés. - Dinamógépek, elektromotorok és akkumulátor javítások garancia mellett. **Petrass László**
Veliki Becskerek, Brigadira Bicskija (Aradáci) u. 2218.

III. külkerület 359. számú ház mellett levő 875

ház eladó,

mely áll 2 szobás lakásból, mellékkelhelyiségekkel és istállóval. Bővebbet: **Horvath Mihálynál**, II. külkerület (Kőszófalva) 359. sz. a.

ERTESITÉS

Tisztelettel értesítem a t. hölgyszűzőnőket, hogy a legújabb kivitelben készítek tavaszi ruhanak, kosztümöket, valamint utcai és házi ruhákat a legolcsóbb áron. 765

Kucsera Ferenc nőiszabó
Vel. Becskerek, Aleksandrova (Fő) u. 27.

Eladó 7 darab pénzszekrény

és pedig: két db 1-es, egy db 3-as, két db 7-es, egy db 8-as, 1 db 10-es számú a legjutányosabb áron. Megtekinthető **Mészáros Imréné** Subotica, Zagrebački u. 17. 883

Folyó hó 12-én, vasárnap délután 2 órákor tartandó árverés útján

eladó egy 8 HP Hofherr és Schranz gyártmányu magánjáró komplett 920

cséplőgarnitúra

Rugár Petru Bitánál, Stara Ecška.

NAJVEĆE TVORNICKO SKLADIŠTE

ŠTOFOVA

hláčevine (Hosenzeug),
Platna, zefira
i ostale
manufakturne robe

ORIGINALNE TVORNICKO CIJENE!
SAMO NA VELIKO!

LIBERTAS D. D.
ZAGREB, ZRINSKI TRG, BROJ 15.
919

Veliki-becskerei Malomépitő Rt.

A. D. za Podizanje Mlinova.

Elvállalunk új építéseket és átalakításokat

legjobban bevált rendszerük szerint a legrövidebb szállítási határidőre és a legkedvezőbb feltételek mellett.

Készítünk és szállítunk pontosan mindennemű malomgépeket.

Különlegességeink:

„MONITOR“ aspirációs tarar (szelelőgép),
„PURITAS“ hegyező- és hámozógép,
SIKSZITA (Plansichter) szabadon lengő, forgantyú nélkül,
„REGINA“ dara- és decetisztítógép stb., stb.

Legmagasabb munkateljesítmény minőség és mennyiség tekintetében.

A budapesti Ganz és Társa—Danubius-féle hengersizékek egyedárúsítása az SHS államban.

1922-ben végzett új berendezések és átalakítások:

Sokolović & Vrankić Leskovač, új berendezés, termel 200 q.
Izvozní Mlin Veliki Becskerek, teljes átalakítás, termel 600 q.
Domov. Ind. Mlin D. D. Veliki Becskerek, teljes átalakítás, termel 1200 q.
Domov. Ind. Mlin D. D. Indija, új berendezés, termel 600 q.
Első Opatovai Hengermalom Opava, teljes átalakítás, termel 250 q.
Berger A. hengermalma Tor-Torda, új berendezés, termel 100 q.
Radic Gábor Tovarnik, új berendezés, termel 100 q.

1923-ban április haváig feladott megbízások:

„Vojvodina“ Mlin Veliki Becskerek, új berendezés, termelés 200 q.
I. Francfeldi Hengermalom Francfeld, teljes átalakítás, termelés 250 q.
Titeli Gőzfűrésztétel, teljes átalakítás, termelés 150 q.
Klein K. turbinamalma Bela Crkva, teljes átalakítás, termelés 120 q.
Franjo Vučić Lupoglava, új berendezés, termelés 50 q.
Erb F. és Társa Novi Vrbač, új berendezés, termelés 50 q.

Költségvetések és referencialisták költségmentesek! Mérnököt, terveket kívánatra küldünk.

Telefon: 264.

Távírat: Mühlenbau.

771